

Utbildningsutskottets betänkande

1984/85:27

om anslag till utbildning för vårdyrken m. m. (prop. 1984/85:100)

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1984/85:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkterna D 10 och D 14 jämte motioner.

1. **Utbildning för vårdyrken.** Regeringen har under punkt D 10 i proposition 1984/85:100 bil. 10 (s. 289–308) föreslagit riksdagen att

1. planeringsramar för budgetåret 1985/86 fastställs i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. godkänna vad som i propositionen förordats med anledning av förslaget om ett regionalt hälsouniversitet med integrerad vårdutbildning i Linköping.

3. bemyndiga regeringen att inrätta en påbyggnadslinje, utbildning i toxikologi, om 20/60 poäng den 1 juli 1986,

4. bemyndiga regeringen att inrätta en påbyggnadslinje, påbyggnadsutbildning i arbetsterapi, om 20 poäng den 1 juli 1986,

5. bemyndiga regeringen att inrätta en påbyggnadslinje, påbyggnadsutbildning i sjukgymnastik, om 20 poäng den 1 juli 1986,

6. bemyndiga regeringen att besluta om ändrad benämning på medicinska servicelinjen i enlighet med vad som förordats i propositionen,

7. godkänna vad som i propositionen anförts om kompletterande utbildning i medicinsk och kirurgisk sjukvård för sjuksköterskor,

8. till Utbildning för vårdyrken för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 371 846 000 kr.

Motionerna

1984/85:791 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

21. att riksdagen beslutar att med omprövning av sitt tidigare beslut förlägga 40 platser på tandläkarlinjen vid tandläkarhögskolan i Malmö samt att minska dimensioneringen vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Göteborg med vardera 20 platser.

1984/85:1036 av Björn Samuelson m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tandvård, forskning och utbildning vid tandläkarhögskolan i Malmö.

1984/85:1162 av Karin Ahrlund (fp) och Hans Petersson i Röstänga (fp) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet

remitterade motionen 1984/85:1157 – såvitt nu är i fråga – yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tandläkarutbildningen i Malmö.

1984/85:1312 av Olle Aulin (m) och Margit Gennser (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bevarad handlingsfrihet vid tandläkarhögskolan i Malmö.

1984/85:1318 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att tandläkarhögskolan i Malmö skall finnas kvar med 40 nybörjarplatser och att fördelningen av nybörjarplatser mellan de övriga tandläkarhögskolorna skall vara den som angetts i motionen.

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen sagts om den planerade utbildningen av tandläkarstuderande från Iran.

1984/85:1324 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari – såvitt nu är fråga – yrkas

16. att riksdagen godkänner vad som i motionen anförts rörande tandläkarutbildningen innebärande ett bibehållande av densamma i Malmö.

1984/85:1336 av Inger Koch (m) och Barbro Nilsson i Visby (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att antalet nybörjarplatser på tandläkarlinjen reduceras till 200 för budgetåret 1985/86.

1984/85:1338 av Gullan Lindblad (m) och Siri Häggmark (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen hemställer att en noggrann utredning kommer till stånd vad gäller hälso- och sjukvårdens behov av vårdpersonal med medellång utbildning.

2. att riksdagen hos regeringen hemställer att åtgärder vidtas för att förbättra samordningen mellan landstingens verksamhets- och utbildningsplanering.

1984/85:1841 av Ingrid Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna betydelsen av att utbildningsplaneringen inom vårdområdet beaktar den pågående omstruktureringen mot öppna vårdformer samt en fungerande sjukvårdsorganisation.

1984/85:1881 av Siri Häggmark (m) och Gullan Lindblad (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om tillsättande av en utredning rörande förutsättningarna för ett statligt huvudmannaskap för vårdutbildning inom den kommunala högskolan.

1984/85:1901 av Gullan Lindblad (m) och Siri Häggmark (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att en pabyggnadslinje i psykoterapi för sjuksköterskor m. fl. bör inrättas.

1984/85:1917 av Sonja Rembo m. fl. (m. c. fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om formerna för neddragningen av läkarutbildningen i Göteborg.

1984/85:1947 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbildning för vårdyrken.

9. att riksdagen beslutar att med ändring i proposition 1984/85:100 bilaga 10 Utbildning för vårdyrken för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 373 646 000 kr.

1984/85:2231 av Marianne Stålberg m. fl. (s) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till socialförsäkringsutskottet remitterade motionen 1984/85:2230 – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att läkarutbildningen inte bör minskas förrän läkarbehovet i glesbygd tillgodosetts.

1984/85:2277 av Ingemar Eliasson (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad utbildning av allmänläkare, distriktsjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ekonomisk-administrativ utbildning för läkare.

1984/85:2529 av Birgitta Rydle (m) och Rune Rydén (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de sjukgymnastutbildningar som i dag har statligt huvudmannaskap skall behålla detta.

1984/85:2542 av Per Unckel m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om dimensioneringen av tandläkar- och läkarlinjerna,

17. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om att inrätta ett regionalt hälsouniversitet i Linköping budgetåret 1985/86.¹

18. att riksdagen som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om en prövning av alternativ för att ta till vara den medicinska kompetensen i Linköping samt förslag till var en minskning med 25 nybörjarplatser på läkarlinjen mot denna bakgrund bör ske.

Utskottet

Utskottet behandlar i det följande dels läkar- och tandläkarutbildningsfrågor, dels vissa andra frågor om vårdyrkesutbildning.

Läkarlinjen

Planeringsramen för läkarlinjen omfattar innevarande budgetår 936 nybörjarplatser.

¹ Yrkandet behandlas även i utskottets betänkande 1984/85:33.

Riksdagen beslöt år 1984 att minska *planeringsramen* för läkarlinjen med 90 platser vid Karolinska institutet för budgetåret 1984/85. Vidare beslöts att *genomföra en ytterligare minskning* med 90 nybörjarplatser senast budgetåret 1986/87. Universiteten i Lund och Umeå skulle dock inte beröras (prop. 1983/84:40, UbU 21, rskr. 239).

I proposition 1984/85:100 återkommer föredragande statsrådet med förslag om var den av riksdagen redan beslutade reduceringen av läkarlinjen med 90 platser skall ske. De studerande som i dag avlägger läkarexamen i Linköping genomgår de två första teoretiska åren av sin utbildning i Uppsala. Planeringsramen för läkarlinjen i Linköping föreslås minska med 26 nybörjarplatser budgetåret 1985/86. I propositionen föreslås vidare att läkarutbildningen i Linköping skall bli fullständig, samtidigt som den skall ingå som en integrerad del i *ett regionalt hälsouniversitet*, som avses starta den 1 juli 1986.

Hälsouniversitetet innebär att de landstingskommunala och statliga vårdutbildningarna samlas i en gemensam organisation. De utbildningar som berörs är läkarlinjen, hälso- och sjukvårdslinjen, rehabiliteringslinjen, medicinska servicelinjen och sociala omsorgslinjen. För samtliga dessa fyra medellänga vårdutbildningar finns också påbyggnadslinjer.

Hälsouniversitetet får därmed ca 1 000 studerande. Staten resp. landstinget har visserligen formellt kvar huvudmannaskapet för resp. utbildning och arbetsgivaransvar för de anställda, men hälsouniversitetet får ett gemensamt beredningsorgan. I detta skall ingå företrädare för huvudmännen för utbildningen och forskningen samt för de studerande och anställda vid hälsouniversitetet. Samtliga ärenden som rör verksamheten skall före beslut beredas av detta organ. För den löpande driften av verksamheten inom hälsouniversitetet skall det finnas en för universitetet och landstinget gemensam befattningshavare i ledande ställning. Utbildning och forskning kommer också att planeras och till stora delar genomföras gemensamt.

Hälsouniversitetet innebär vidare en ökad satsning på medicinsk forskning, bl. a. inrättas en cellbiologisk institution.

Oförändrad dimensionering av läkarlinjen yrkas i motionerna 1984/85:2231 (s) i denna del och 1984/85:1947 (vpk) yrkande 5.

I motion 1984/85:2542 (m) yrkande 17 i denna del krävs att riksdagen avslår förslaget om ett regionalt hälsouniversitet. Motionärerna har inte övertygats om att utbildningsmodellen i Linköping är överlägsen den traditionella utbildningen. I stället förordas en undersökning av vilka andra möjligheter som finns för att tillvarata den medicinska kompetensen vid medicinska fakulteten och regionsjukhuset i Linköping. I avvaktan på en sådan analys bör, enligt yrkande 18 i samma motion, ingen minskning av platsantalet ske. I stället bör regeringen återkomma med ett nytt förslag om var 25 nybörjarplatser skall dras in budgetåret 1986/87.

Utskottet är väl medvetet om att det fortfarande är svårt att rekrytera läkare till vissa specialiteter och orter i landet. Detta är dock inte i första hand en dimensioneringsfråga utan en fråga om styrning av läkararbetskraften till

de delar av landet där den behövs. Inom socialstyrelsen pågår en sådan planering i samråd med bl. a. sjukvårdshuvudmännen och Sveriges läkarförbund. Den beslutade nedskärningen minskar riskerna för ett läkaröverskott. Denna bedömning stöds av analyserna i utredningen om Hälso- och sjukvård inför 90-talet (SOU 1984:39).

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet vad som förordats i propositionen om planeringsram för budgetåret 1985/86 och avstyrker motionerna 1984/85:1947 yrkande 5, 1984/85:2231 i denna del samt 1984/85:2542 yrkande 18.

Utskottet anser vidare att det regionala hälsouniversitetet bl. a. skapar förutsättningar för en fördjupad samverkan mellan läkarutbildningen och de kommunala vårdutbildningarna, vilket är angeläget för utvecklingen inom hälso- och sjukvården. Med avstyrkan av motion 1984/85:2542 yrkande 17 i denna del tillstyrker utskottet vad som förordats i propositionen om ett regionalt hälsouniversitet.

En redovisning av *läkarbehovet på lång sikt* jämte förslag om en minskning av antalet nybörjarplatser begärs i motion 1984/85:2542 (m) yrkande 16 i denna del. Oförändrad dimensionering så länge vakanta läkartjänster finns yrkas i motion 1984/85:2231 (s) i denna del.

Utskottet anser i likhet med motionären att ett tillförlitligt planeringsunderlag är nödvändigt för den framtida dimensioneringen av läkare. Enligt uppgift kommer socialstyrelsen före budgetårsskiftet 1985/86 att presentera en studie om personal- och utbildningsbehov, som tagits fram i anslutning till arbetet med Hälso- och sjukvården inför 90-talet (SOU 1984:39). Bedömningen av utbildningsbehovet måste ske förutsättningslöst. Utskottet kan därför inte tillstyrka motionerna 1984/85:2542 yrkande 16 i denna del och 1984/85:2231 i denna del.

Formerna för hur *minskningen av läkarlinjen i Göteborg* fr. o. m. budgetåret 1986/87 skall ske behandlas i motion 1984/85:1917 (m. c, fp). Minskningen måste, enligt motionärerna, bygga på lokala överenskommelser mellan universitet och sjukvårdshuvudmannen med hänsyn till såväl utbildningens och forskningens som sjukvårdens krav.

Föredragande statsrådet anför i propositionen (s. 295): "Enligt min uppfattning bör en minskning i första hand göras på orter där läkarutbildning är förlagd till länssjukhus där inte någon fullständig statlig forskningsorganisation har byggts upp. I Göteborg är utbildningen för en grupp studerande förlagd till Östra sjukhuset i första hand under det fjärde studieåret. Jag föreslår mot denna bakgrund en minskning med 65 nybörjarplatser vid universitetet i Göteborg budgetåret 1986/87."

Utskottet uppfattar propositionen så att minskningen av läkarlinjen skall ske i Göteborg mot bakgrund av att Östra sjukhuset inte har en fullständig statlig forskningsorganisation. Hur man väljer att organisera läkarutbildningen i Göteborg efter minskningen av antalet platser måste självfallet

överbägas lokalt och regleras i avtal mellan staten och sjukvårdshuvudmannen. Yrkandet i motion 1984/85:1917 får därmed anses tillgodosett, varför motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1984/85:2277 (fp) yrkande 2 föreslås att UHÄ skall ges i uppdrag att på försök anordna en *ettårig ekonomisk-administrativ utbildning för läkare*.

Utskottet delar motionärens uppfattning att läkare behöver administrativ utbildning. I den nya läkarutbildningen finns sådana inslag. För redan examinerade läkare finns ett behov av efterutbildning inom området. Denna fråga tas upp i proposition 1984/85:181 om vissa hälso- och sjukvårdsfrågor. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1984/85:2277 yrkande 2.

Tandläkarlinjen

Riksdagen beslutade våren 1984 om en kraftig reduktion av antalet nybörjarplatser på tandläkarlinjen. Sammanlagt 120 nybörjarplatser drogs in, nämligen 20 i Umeå, 40 i Göteborg samt 60 i Malmö. För Malmös del innebär detta en avveckling av tandläkarutbildningen m. m. (prop. 1983/84:40, UbU:21, rskr. 239).

I proposition 1984/85:100 föreslås ingen förändring av *planeringsramen* för budgetåret 1985/86. Föredragande statsrådet hänvisar dels till en expertpromemoria, som utarbetats inom socialstyrelsen år 1984, dels till förslaget om ny tandvårdslag (prop. 1984/85:79), som nyligen förelagts riksdagen. Enligt socialstyrelsens prognoser bör balans mellan tillgång och efterfrågan på tandläkare med nuvarande dimensionering föreligga fram till år 2000. Därefter kommer antalet tandläkare att minska kraftigt till följd av den ojämna åldersstrukturen inom kåren. I proposition 1984/85:79 redovisas svårigheterna att bedöma den framtida efterfrågan på tandläkare. Enligt föredragande statsrådets mening bör man noga följa utvecklingen på arbetsmarknaden och effekterna av den nya tandvårdslagen innan några ytterligare förändringar görs beträffande planeringsramen för tandläkarlinjen.

I motionerna 1984/85:791 (fp) yrkande 21, 1984/85:1318 (c) yrkande 1, 1984/85:1324 (c) yrkande 16 föreslås en omfördelning av antalet nybörjarplatser för budgetåret 1985/86 på så sätt att 20 platser överförs från Stockholm resp. Göteborg till Malmö som därmed får en grundutbildning omfattande 40 platser per år. I motion 1984/85:1036 (vpk) föreslås att 20–40 nybörjarplatser flyttas från Stockholm till Malmö. Motionärerna vill att det skall finnas fyra enheter för tandläkarutbildning. Tre tandläkarhögskolor skall ha en traditionell inriktning av utbildning och forskning, medan den fjärde förutom grundutbildning med ett mindre intag samt forskning också skall ha specialistutbildning och internationellt inriktad utbildning. I motion 1984/85:1336 (m) yrkas att antalet utbildningsplatser i landet skall minskas

med 60. Förbättrad tandhälsa hos befolkningen och viss arbetslöshet bland unga tandläkare anges som motiv. I motion 1984/85:1162 (fp) yrkande 3 yrkas ändring av riksdagens beslut år 1984 om avveckling av grundutbildningen i Malmö. Enligt motion 1984/85:1312 (m) talar osäkerheten om det framtida tandläkarbehovet jämte behovet av samutbildning och träning av olika personalkategorier inom tandvården för att man bör söka behålla största möjliga handlingsfrihet vad gäller utbildningens dimensionering och genomförande. Motionärerna föreslår därför att aktiviteterna vid Malmö tandläkarhögskola utformas så att handlingsfriheten bevaras.

I motion 1984/85:1318 (c) yrkande 2 tas frågor upp om utbildning av iranska studerande till tandläkare i Malmö. En sådan utbildning anses inte böra komma till stånd.

Utskottet vill först erinra om att befintliga enheter i Stockholm (Huddinge), Göteborg och Umeå tillsammans har lokaler som är dimensionerade för 340 nybörjare per år. Med nuvarande dimensionering och lokalisering finns utrymme för en ökning av antalet platser i Göteborg och Umeå. Vid behov av en reducering av dimensioneringen kan den lämpligen ske i Stockholm. Med denna möjlighet till flexibilitet inför framtiden finns ingen anledning att ändra det beslut som riksdagen fattade år 1984. Utskottet anser i likhet med statsrådet att utvecklingen noga måste följas och effekterna av den nya tandvårdslagen studeras innan beslut om dimensioneringsförändringar fattas. Utskottet vill vidare erinra om vad som anfördes om den framtida odontologiska verksamheten vid universitetet i Lund och i Malmö kommun i betänkandet UbU 1983/84:21 (s. 12).

Beträffande tandläkarutbildning av iranier i Malmö vill utskottet peka på att, om sådan utbildning kommer till stånd, det sker som uppdragsutbildning med extern finansiering. Det ankommer inte på regering och riksdag att ta ställning i enskilda frågor om uppdragsutbildning. Med hänvisning till det anförda föreslås att riksdagen bifaller proposition 1984/85:100 och avslår motionerna 1984/85:791 yrkande 21, 1984/85:1036, 1984/85:1162 yrkande 3, 1984/85:1312, 1984/85:1318 yrkandena 1 och 2, 1984/85:1324 yrkande 16 samt 1984/85:1336.

I motion 1984/85:2542 (m) yrkande 16 i denna del begärs en redovisning av det långsiktiga behovet av tandläkare samt förslag till minskad dimensionering.

Utskottet anser att en tillförlitlig prognos beträffande det långsiktiga behovet av tandläkare är utomordentligt angelägen. Den expertpromemoria som socialstyrelsen utarbetat år 1984 måste följas upp ytterst noggrant. Utskottet anser emellertid att frågan om den framtida dimensioneringen måste behandlas förutsättningslöst och kan därför inte dela motionärernas uppfattning att framtiden endast kan innebära nedskärningar. Med hänvisning till det anförda bör motion 1984/85:2542 yrkande 16 i denna del avslås av riksdagen.

Andra vårdyrkesutbildningar m. m.

Antalet sökande till övriga vårdutbildningar inom högskolan har under de senaste två åren minskat med 25 %, och återbudsfrekvensen är hög. Enligt föredragande statsrådet är det angeläget att denna utveckling kan brytas genom särskilda insatser. Sådana kan t. ex. utgöras av ökad samordning av utbildningsresurser mellan regioner och förbättrad information om vårdyrken. Utbildningsutskottet tillstyrker vad som förordats om *planeringsramar* i övrigt för utbildning till vårdyrken för budgetåret 1985/86 i proposition 1984/85:100.

Påbyggnadslinjen i psykoterapi har under senare år haft 40 nybörjarplatser på steg 1 och 24 nybörjarplatser på steg 2. Mot bakgrund av den bristande balansen mellan utbildningsmöjligheterna på de båda stegen biträder föredragande statsrådet UHÄ:s förslag att för budgetåret 1985/86 koncentrera utbildningsresurserna till steg 2.

I motion 1984/85:1901 (m) yrkas att en påbyggnadsutbildning i psykoterapi för sjuksköterskor bör inrättas. Motionärerna påpekar att steg 1-utbildningen i psykoterapi är en av de få vidareutbildningsmöjligheter som finns för psykiatriskt utbildade sjuksköterskor. Om steg 1-utbildningen försvinner måste denna utbildning komma till stånd på annat sätt.

Utskottet vill i detta sammanhang påpeka att omfördelningen av utbildningsplatser till steg 2 endast skall gälla för budgetåret 1985/86. En arbetsgrupp inom UHÄ håller för närvarande på med en översyn av psykoterapiutbildningen inom högskolan. Hur den framtida utbildningen skall utformas får bedömas när gruppen lämnat sin rapport, vilket beräknas ske sommaren 1985. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1984/85:1901.

I propositionen föreslås att en *påbyggnadslinje i toxikologi* inrättas vid Karolinska institutet budgetåret 1986/87. Den nya utbildningen skall ersätta den lokala linjen för utbildning i toxikologi, som för närvarande anordnas där, och bestå av en baskurs om 20 poäng och en fortsättningskurs om ytterligare 60 poäng. Föredragande statsrådet förordar vidare att en *påbyggnadslinje i arbetsterapi* om 20 poäng och en *påbyggnadslinje i sjukgymnastik* om 20 poäng skall inrättas den 1 juli 1986.

Utbildningsutskottet finner det angeläget att de föreslagna påbyggnadslinjerna kommer till stånd och föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta dem.

Utskottet tillstyrker vidare att *den medicinska servicelinjen* benämns laboratorieassistentlinjen.

Riksdagen beslutade år 1982 att påbyggnadslinjen för utbildning i *medicinsk och kirurgisk sjukvård* skulle upphöra 1 juli 1986 (prop. 1981/82:100, UbU 20, rskr. 248). Föredragande statsrådet återkommer nu till riksdagen med begäran om att kompletterande utbildning i medicin och kirurgi för sjuksköterskor skall få fortgå även efter den 1 juli 1986, dock längst t. o. m.

budgetåret 1988/89. Utskottet har ingen erinran mot förslaget och tillstyrker vad som förordats i proposition 1984/85:100.

Frågor som rör *personalbehov och utbildningsplanering inom hälso- och sjukvården* tas upp i tre motioner.

I motion 1984/85:1338 (m) yrkande 1 begärs en utredning om detta behov. I samma motion yrkande 2 krävs att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder för att förbättra samordningen mellan landstingens verksamhets- och utbildningsplanering. Motionärerna hävdar att planeringsunderlaget för utbildningsdimensioneringen är otillförlitligt. För vårdutbildningar med inriktning mot diagnostisk radiologi och onkologi anses särskilda insatser böra göras för att råda bot på en förväntad bristsituation. Likartade synpunkter förs även fram i motion 1984/85:1841 (s), vari yrkas att utbildningsplaneringen inom vårdområdet beaktar den pågående omstruktureringen mot öppna vårdformer. I motion 1984/85:2277 (fp) yrkande 1 i denna del krävs ökad utbildning av allmänläkare, distriktssjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter. För att ett väl fungerande husläkarsystem skall vara möjligt att uppnå behövs enligt motionärerna ca en allmänläkare per 2 000 invånare.

Utskottet får för sin del anföra följande.

I betänkandet Hälso- och sjukvård inför 90-talet (SOU 1984:39) förordas en fortsatt översyn av vårdutbildningarna. Socialstyrelsen förväntas under maj 1985 redovisa en underlagsstudie om personal- och utbildningsbehov. Utskottet utgår från att ställning därefter kommer att tas till i vilka former översyn av vårdutbildningarna skall ske. Utgångspunkten för arbetet måste självklart vara den framtida strukturen inom hälso- och sjukvården. I fråga om onkologiutbildningen har regeringen denna vår dels medgett viss försöksverksamhet i Malmöhus läns landsting, dels uppdragit åt UHÄ att utarbeta ett förslag till påbyggnadslinje inom området för bl. a. sjuksköterskor. I vad slutligen gäller de medellånga vårdutbildningarna och samordningen mellan verksamhets- och utbildningsplanering pågår ett kontinuerligt samarbete mellan UHÄ, Landstingsförbundet och de enskilda landstingen. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att motionerna 1984/85:1338 yrkandena 1 och 2, 1984/85:1841 och 1984/85:2277 yrkande 1 i denna del bör avslås.

Antalet allmänläkare beror inte i första hand på grundutbildningens dimensionering utan på fördelningen av utbildningsplatser inom specialistutbildningen för redan legitimerade läkare. Hur dessa platser, s. k. block för fortsatt vidareutbildning (FV-block), läggs ut på de olika specialiteterna fastställs i läkarfördelningsprogram, som utarbetas av socialstyrelsen i samråd med UHÄ, Landstingsförbundet och Läkarförbundet. Under innevarande budgetår är 400 av 985 FV-block avdelade för allmänläkarutbildning. Fler allmänläkarblock kan för närvarande inte organiseras inom sjukvården. Den nyligen tillsatta utredningen för översyn av läkarnas specialistutbildning m. m. skall enligt sina direktiv (Dir. 1985:2 s. 7) lämna

förslag till hur utbildningen av läkare efter läkarexamen skall utformas med hänsyn till att större delen av den framtida hälso- och sjukvården kommer att vara inriktad mot primärvård och länssjukvård.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motion 1984/85:2277 yrkande 1 i denna del skall avslås av riksdagen.

I propositionen tas frågan upp om *huvudmannaskapet för utbildningen på rehabiliteringslinjens inriktning mot sjukgymnastik*. Den bedrivs i dag med statligt huvudmannaskap vid Karolinska institutet i Stockholm och vid universitetet i Lund. På övriga fem orter, där sjukgymnastutbildning bedrivs, är huvudmannaskapet kommunalt eller landstingskommunalt. Föredragande statsrådet anser i princip att denna utbildning bör bedrivas med enhetligt huvudmannaskap. Riksdagen beslöt år 1982 att de medellånga vårdutbildningarna skall ha kommunalt huvudmannaskap med undantag av utbildningarna i Stockholm och Lund. Föredragande statsrådet avser att låta utreda konsekvenserna av en kommunalisering även av dessa.

I motion 1984/85:2529 (m) yrkas att de sjukgymnastutbildningar som i dag har statligt huvudmannaskap skall behålla detta. Motionärerna framhåller den framgångsrika utvecklingen av forskningsanknytningen av sjukgymnastutbildningarna vid Karolinska institutet i Stockholm och universitetet i Lund. Forskningsarbetet med medicinsk fakultet är omfattande, och 15 sjukgymnaster har antagits till forskarutbildning. I årets budgetproposition föreslås en stor ekonomisk satsning för att skapa samverkan mellan läkarutbildning och vårdutbildningar i form av ett särskilt hälsouniversitet i Linköping. Denna eftersträfvansvärda samverkan finns redan som ett naturligt inslag i sjukgymnastutbildningarna i Stockholm och Lund. Det finns enligt motionärerna en allvarlig risk för att den forskningsanknytning och kompetens som byggts upp på kort tid försvinner om kopplingen till en högskoleenhet med fasta forskningsresurser upphör.

Enligt utskottets mening är forskningsanknytningen av de medellånga vårdutbildningarna angelägen. Utskottet anser därför att en eventuell ändring av huvudmannaskapet för sjukgymnastutbildningarna i Stockholm och Lund inte får innebära negativa konsekvenser för forskningsanknytningen. Utskottet har vidare erfarit att de medellånga vårdutbildningarna för närvarande är föremål för en utvärdering i UHÄ:s regi. Under innevarande budgetår studeras särskilt hur rehabiliteringslinjen utvecklats sedan den senaste reformen av vårdyrkesutbildningarna. En utvärdering av mål, innehåll och arbetsformer för rehabiliteringslinjen beräknas föreligga under budgetåret 1985/86 (UHÄ:s verksamhetsplan 1984/85 s. 38). Utskottet anser det naturligt att denna utvärdering utgör en del av underlaget för den särskilda utredning som föredragande statsrådet aviserat rörande de konsekvenser i skilda avseenden som kan följa av ett enhetligt kommunalt eller landstingskommunalt huvudmannaskap för sjukgymnastutbildningen inom rehabiliteringslinjen. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motion 1984/85:2529 avslås.

I motion 1984/85:1881 (m) yrkas att regeringen skall tillsätta en utredning om förutsättningarna för ett *enhetligt statligt huvudmannaskap för vårdutbildningarna* inom den kommunala högskolan. Ett statligt huvudmannaskap skulle enligt motionärerna bl. a. innebära likvärdig utbildningskvalitet och bättre samordning.

Utskottet vill för sin del hänvisa till att riksdagen så sent som år 1982 – med visst undantag – beslöt om ett enhetligt kommunalt huvudmannaskap för de medellånga vårdutbildningarna (prop. 1981/82:89, UbU 20, rskr. 248). Med hänvisning härtill föreslås att motion 1984/85:1881 avslås.

I motion 1984/85:1947 (vpk) yrkande 9 yrkas att ett reservationsanslag av 373 646 000 kr. skall anvisas till Utbildning för vårdyrken budgetåret 1985/86. Uppräkningen av *anslagsbeloppet* föranleds av ökat antal utbildningsplatser jämfört med regeringens förslag.

Utskottet har inte något att erinra mot medelsberäkningen i propositionen och föreslår att riksdagen med avslag på motion 1984/85:1947 yrkande 9 för budgetåret 1985/86 till Utbildning för vårdyrken anvisar ett reservationsanslag av 371 846 000 kr.

Hemställan

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *planeringsram för läkarlinjen*
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:1947 yrkande 5, 1984/85:2231 i denna del och 1984/85:2542 yrkande 18 fastställer vad som förordats i proposition 1984/85:100 om planeringsram för budgetåret 1985/86.
2. beträffande *förslag om ett regionalt hälsouniversitet med integrerad vårdutbildning i Linköping*
att riksdagen med avslag på motion 1984/85:2542 yrkande 17 i denna del godkänner vad som förordats i proposition 1984/85:100,
3. beträffande *utredning av långsiktigt behov av utbildningsplatser på läkarlinjen*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2231 i denna del och 1984/85:2542 yrkande 16 i denna del,
4. beträffande *formerna för minskning av läkarlinjen i Göteborg för budgetåret 1986/87*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1917,
5. beträffande *ekonomisk-administrativ utbildning av läkare*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2277 yrkande 2,
6. beträffande *planeringsram för tandläkarlinjen*
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:791 yrkande 21,

- 1984/85:1036, 1984/85:1162 yrkande 3, 1984/85:1312, 1984/85:1318 yrkandena 1 och 2, 1984/85:1324 yrkande 16 och 1984/85:1336 fastställer vad som förordats i proposition 1984/85:100 om planeringsram för budgetåret 1985/86,
7. beträffande *utredning av långsiktigt behov av utbildningsplatser på tandläkarlinjen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2542 yrkande 16 i denna del,
 8. beträffande *planeringsramar för utbildning till vårdyrken i övrigt*
att riksdagen fastställer vad som förordats i proposition 1984/85:100,
 9. beträffande *påbyggnadsutbildning i psykoterapi för sjuksköterskor*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1901,
 10. beträffande *utbildning i toxicologi*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en påbyggnadslinje i toxicologi om 20/60 poäng den 1 juli 1986,
 11. beträffande *påbyggnadsutbildning i arbetsterapi*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en påbyggnadslinje i arbetsterapi om 20 poäng den 1 juli 1986,
 12. beträffande *påbyggnadsutbildning i sjukgymnastik*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en påbyggnadslinje i sjukgymnastik om 20 poäng den 1 juli 1986,
 13. beträffande *ändrad benämning på medicinska servicelinjen*
att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om ändrad benämning på linjen i enlighet med vad som förordats i proposition 1984/85:100,
 14. beträffande *kompletterande utbildning i medicin och kirurgi för sjuksköterskor*
att riksdagen godkänner vad som anförts i proposition 1984/85:100,
 15. beträffande *personalbehov och utbildningsplanering inom hälso- och sjukvården*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1338 yrkandena 1 och 2, 1984/85:1841 och 1984/85:2277 yrkande 1 i denna del,
 16. beträffande *ökad utbildning av allmänläkare*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2277 yrkande 1 i denna del,
 17. beträffande *ett bibehållet statligt huvudmannaskap för sjukgymnastutbildningen i Stockholm och Lund*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2529,
 18. beträffande *en utredning rörande förutsättningarna för ett statligt huvudmannaskap för de medellånga vårdutbildningarna*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1881,
 19. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:1947 yrkande 9 till *Utbildning för vårdyrken* för

budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 371 846 000 kr.

2. Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 14 (s. 337–342) och hemställer

1. att riksdagen anvisar medel för förlängning av handledarutbildningen i barn- och ungdomspsykiatri vid Ericastiftelsen,
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av det den 29 juni 1984 träffade avtalet om ändring av avtalet om Handelshögskolan i Stockholm,
3. att riksdagen till *Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 196 530 000 kr.

Stockholm den 18 april 1985

På utbildningsutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Bengt Wiklund (s), Birgitta Rydle (m), Helge Hagberg (s), Göran Allmér (m), Pär Granstedt (c), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Birger Hagård (m), Jörgen Ullenhag (fp), Gunnar Hökmark (m), Barbro Nilsson i Örnsköldsvik (s), Marita Bengtsson (s) och Maj Kempe (vpk).

Reservationer

1. Oförändrad planeringsram för läkarlinjen budgetåret 1985/86 (mom. 1)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet är" och på s. 5 slutar "yrkande 18" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill erinra om att riksdagens beslut år 1984 om planeringsramar för läkarlinjen bl. a. innebär att en minskning med 90 nybörjarplatser skall ske *senast* budgetåret 1986/87. I proposition 1984/85:100 föreslås att 26 platser skall avvecklas redan budgetåret 1985/86 i Linköping samtidigt som planeringen av ett regionalt hälsouniversitet inleds. Utskottet anser att alternativ till hälsouniversitetet bör utredas. I avvaktan på att olika förslag

för Linköpings vidkommande analyseras bör ingen minskning av antalet nybörjarplatser på läkarlinjen göras. Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Regeringen bör i nästa budgetproposition presentera förslag till var 25 nybörjarplatser i stället kan dras in budgetåret 1986/87. Riksdagens dimensioneringsbeslut från år 1984 kan därmed fullföljas utan tidsförskjutning.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *planeringsram för läkarlinjen*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2542 yrkande 18 och med anledning av motionerna 1984/85:1947 yrkande 5 och 1984/85:2231 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 fastställer planeringsram i enlighet med vad utskottet förordat för budgetåret 1985/86.

2. Oförändrad planeringsram för läkarlinjen budgetåret 1985/86 (mom. 1)

Maj Kempe (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet är" och på s. 5 slutar "yrkande 18" bort ha följande lydelse:

Vad gäller utbildningsbehovet inom läkarlinjen delar utskottet den uppfattning som redovisas i motion 1984/85:1947 yrkande 5, nämligen att det i dagens läge finns flera skäl som talar för en oförändrad dimensionering för budgetåret 1985/86. Framväxten av nya forskningsspecialiteter och synsätt talar för att utbildningskapaciteten inte bör minska. Ett visst ökat utbud av läkare är vidare nödvändigt för att fylla de vakanser som alltjämt är vanliga i stora delar av landet.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1947 yrkande 5 och 1984/85:2231 i denna del, med anledning av motion 1984/85:2542 yrkande 18 samt med avslag på proposition 1984/85:100 skall fastställa oförändrade planeringsramar för budgetåret 1985/86.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *planeringsram för läkarlinjen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1947 yrkande 5 och 1984/85:2231 i denna del, med anledning av motion 1984/85:2542 yrkande 18 och med avslag på proposition 1984/85:100 fastställer planeringsram i enlighet med vad utskottet förordat.

3. Förslag om regionalt hälsouniversitet (mom. 2)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Utskottet anser vidare" och slutar "regionalt hälsouniversitet" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner för sin del inte värdet av ett hälsouniversitet som utbildningsmodell övertygande visat. Kritik har riktats mot förslaget från utbildningskvalitativa utgångspunkter. Utskottet kan därför inte nu tillstyrka att ett regionalt hälsouniversitet inrättas. I stället förordar utskottet att olika möjligheter att ta till vara den medicinska kompetensen vid universitetet och regionsjukhuset i Linköping undersöks. Prövas bör, i detta sammanhang, vilka förutsättningar som finns att förlägga en mera traditionell, fullständig läkarutbildning till Linköping. Ett annat alternativ som bör prövas är att utveckla den medicinska fakulteten vid universitetet i riktning mot specialistutbildning. Behov av sådana utbildningsmöjligheter föreligger i dag. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2542 yrkande 17 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *förslag om ett regionalt hälsouniversitet med integrerad vårdutbildning i Linköping*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2542 yrkande 17 i denna del avslår proposition 1984/85:100 samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Redovisning av läkarbehovet på lång sikt (mom. 3)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Utskottet anser i" och slutar "i denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det otillfredsställande att någon tillförlitlig prognos över läkarbehovet inte presenteras i propositionen. Ett allsidigt planeringsunderlag är utomordentligt angeläget, i synnerhet som risk föreligger för ett läkaröverskott på sikt. Utskottet anser att en utbildning som leder till arbetslöshet är en samhällsekonomisk förlust. Tidpunkten för och omfattningen av minskningen av läkarutbildningen måste emellertid utredas närmare. Det bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2542 yrkande 16 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *utredning av långsiktigt behov av utbildningsplatser på läkarlinjen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2231 i denna del och 1984/85:2542 yrkande 16 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Ettårig ekonomisk-administrativ utbildning för läkare (mom. 5)

Jörgen Ullenhag (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Utskottet delar" och slutar "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att planeringen av hälso- och sjukvården i dag kräver effektivare medicinska chefer och bättre genomarbetade vårdprogram. Ett sätt att åstadkomma detta är att ge läkare ökad ekonomisk-administrativ utbildning. De strimmor av sådan utbildning som finns dels i den nya grundutbildningen för läkare, dels i viss vidareutbildning är enligt utskottets mening inte tillräckliga. Förslaget i motion 1984/85:2277 yrkande 2 om att UHÄ skall ges i uppdrag att initiera försöksverksamhet med sådan utbildning för läkare bör genomföras. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2277 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *ekonomisk-administrativ utbildning av läkare*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2277 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Anordnande av tandläkarutbildning m. m. vid universitetet i Lund vid en planeringsram om 260 nybörjarplatser i riket budgetåret 1985/86 (mom. 6)

Kerstin Göthberg (c), Pär Granstedt (c) och Jörgen Ullenhag (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Utskottet vill" och slutar "1984/85:1336" bort ha följande lydelse:

Ett viktigt skäl för anordnande av tandläkarutbildning på fyra utbildningsorter är den regionala balansen mellan tandvård, utbildning och forskning. Om man ser dessa tre faktorer i ett samlat perspektiv är det mycket som talar för att man från stat och landsting försöker samla tillgängliga resurser för att bevara en regional tillgång till den unika kompetensuppbyggnad som finns inom högskolan.

Utskottet förordar därför i enlighet med UHÄ:s förslag från föregående år att det skall finnas fyra enheter för tandläkarutbildning men med en mer profilerad fördelning av utbildningsplatserna. Denna fördelning bör bygga på att man i slutet av 1980-talet skall ha tre tandläkarhögskolor med

traditionell utbildning och forskning, medan den fjärde förutom grundutbildning med ett mindre intag samt forskning också bör utvecklas till ett centrum för efterutbildningsverksamhet och internationellt inriktad utbildning. Den utbildningsort som enligt utskottets uppfattning bör få denna speciella inriktning är Malmö, som därmed också skulle få ett begränsat intag till grundutbildningen.

En grunddimensionering om 40 nybörjarplatser i Malmö är inte unik i ett nordiskt perspektiv. Flera av tandläkarhögskolorna i Danmark, Finland och Norge har en dimensionering som ligger mellan 40 och 50 platser.

Utbildning och forskning på det odontologiska området håller hög kvalitet vid enheten i Malmö. Enligt utskottets mening är det möjligt att med en planeringsram för tandläkarlinjen om 260 nybörjarplatser anordna tandläkarutbildning vid fyra enheter. Nybörjarplatserna bör fördelas med 100 i Stockholm (Huddinge), 40 i Lund-Malmö, 60 i Göteborg och 60 i Umeå.

Mycket talar för att en reduktion av antalet nybörjarplatser blir nödvändig för de närmaste åren. En sådan reduktion är fullt möjlig att genomföra inom en organisation med fyra enheter.

Beträffande tandläkarutbildning av iranier i Malmö vill utskottet anföra följande. Utskottet delar motionärens syn på utbildning av iranier i Malmö. En sådan uppdragsutbildning blir dock inte aktuell om riksdagen beslutar att åter använda tandläkarhögskolan i Malmö för grundutbildning inom tandläkarlinjen med 40 nybörjarplatser per år.

Med hänsyn till det anförda föreslår utskottet att riksdagen med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:1036, 1984/85:1312, 1984/85:1318 yrkande 2 och 1984/85:1336 och med bifall till motionerna 1984/85:791 yrkande 21, 1984/85:1318 yrkande 1, 1984/85:1324 yrkande 16 och 1984/85:1162 yrkande 3 fastställer planeringsramar för tandläkarlinjen för budgetåret 1985/86 i enlighet med vad utskottet förordat.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande planeringsram för tandläkarlinjen

att riksdagen med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:1036, 1984/85:1312, 1984/85:1318 yrkande 2 och 1984/85:1336 och med bifall till motionerna 1984/85:791 yrkande 21, 1984/85:1318 yrkandena 1 och 2, 1984/85:1324 yrkande 16 och 1984/85:1162 yrkande 3 fastställer planeringsram för budgetåret 1985/86 i enlighet med vad utskottet förordat samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Anordnande av tandläkarutbildning m. m. vid universitetet i Lund vid en planeringsram om 260 nybörjarplatser i riket budgetåret 1985/86 (mom. 6)

Maj Kempe (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Utskottet vill" och slutar "1984/85:1336" bort ha följande lydelse:

Ett viktigt skäl för bedrivande av tandläkarutbildning på fyra utbildningsorter är den regionala balansen mellan tandvård, utbildning och forskning. Om man ser dessa tre faktorer i ett samlat perspektiv är det mycket som talar för att man från stat och landsting försöker samla tillgängliga resurser för att bevara en regional tillgång till den unika kompetensuppbyggnad som finns inom högskolan.

Utskottet förordar således att det skall finnas fyra enheter för tandläkarutbildning i Sverige. Alla fyra bör baseras på tandvård, utbildning och forskning i samverkan. Vid tandläkarhögskolan i Malmö bör man dock ha ett lägre intag av elever till grundutbildning än vid de andra högskolorna. Detta möjliggör en utveckling av efterutbildningsverksamhet och internationellt inriktad utbildning. En fortsatt utbildning av tandläkare i Malmö kan göras utan att man för den skull överdimensionerar tandläkarutbildningen i Sverige. Man kan möjliggöra detta genom en omfördelning av utbildningsplatserna rent geografiskt. Detta kan ske genom att minska antalet nybörjarplatser för tandläkare vid Karolinska institutet i Stockholm.

UHÄ har inför kommande budgetår föreslagit en minskning av det totala antalet utbildningsplatser i Sverige med 20–40 platser. Denna neddragning skulle enligt UHÄ kunna ske i Stockholm. En reducering av utbildningsplatserna är tydligenvis möjlig vid Karolinska institutet.

Utskottet anser att så bör göras. Mot bakgrund av att det enligt socialstyrelsen inom en 15-årsperiod kommer att bli en kraftig minskning av tandläkarkåren beroende på ojämn åldersfördelning är det ur den södra regionens försörjningssynpunkt sett klokt att förlägga dessa 20–40 utbildningsplatser till Malmö.

Beträffande uppdragsutbildning av iranier anser utskottet att en sådan inte blir aktuell när grundutbildning om 20–40 nybörjarplatser per år förläggs till Malmö i enlighet med vad utskottet förordat.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:791 yrkande 21, 1984/85:1318 yrkande 1, 1984/85:1324 yrkande 16, 1984/85:1336, 1984/85:1312 och 1984/85:1318 yrkande 2 och med bifall till motionerna 1984/85:1036 och 1984/85:1162 yrkande 3 fastställer planeringsram för budgetåret 1985/86 i enlighet med vad utskottet förordat.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *planeringsram för tandläkarlinjen*

att riksdagen med avslag på proposition 1984/85:100 och motioner-

na 1984/85:791 yrkande 21, 1984/85:1318 yrkandena 1, 1984/85:1324 yrkande 16, 1984/85:1336 och 1984/85:1312 och med bifall till motionerna 1984/85:1036, 1984/85:1162 yrkande 3 och 1984/85:1318 yrkande 2 fastställer planeringsram för budgetåret 1985/86 i enlighet med vad utskottet förordat samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

8. Redovisning av tandläkarbehovet på lång sikt (mom. 7)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Utskottet anser" och slutar "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det otillfredsställande att någon tillfällig prognos över tandläkarbehovet inte presenteras i propositionen. Ett allsidigt planeringsunderlag är utomordentligt angeläget, i synnerhet som det redan föreligger ett tandläkaröverskott. Utskottet anser att en utbildning som leder till arbetslöshet är en samhällsekonomisk förlust. Tidpunkten för och omfattningen av minskningen av tandläkarutbildningen måste emellertid utredas närmare. Det bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2542 yrkande 16 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande utredning av långsiktigt behov av utbildningsplatser på tandläkarlinjen

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2542 yrkande 16 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet förordat,

9. Personalbehov och utbildningsplanering inom hälso- och sjukvården (mom. 15)

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m) och Maj Kempe (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar "Utskottet får" och slutar "bör avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att planeringsunderlaget för utbildningsdimensioneringen inom de medellånga vårdutbildningarna är ytterst otillräckligt, något som nu även riksrevisionsverket uppmärksammat. En förbättring måste komma till stånd för att inte dimensioneringen enbart skall bli en mekanisk anpassning till föregående års faktiska utnyttjande av utbildningsplatser, vilket är fallet i årets budgetproposition. Utskottet anser således att en noggrann utredning beträffande hälso- och sjukvårdens behov av vårdpersonal med medellång utbildning måste komma till stånd. Vidare måste åtgärder vidtas för att

förbättra samordningen mellan landstingens verksamhets- och utbildningsplanering.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1338 yrkandena 1 och 2 och 1984/85:2277 yrkande 1 i denna del och med anledning av motion 1984/85:1841 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *personalbehov och utbildningsplanering inom hälso- och sjukvården*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1338 yrkandena 1 och 2 och 1984/85:2277 yrkande 1 i denna del och med anledning av motion 1984/85:1841 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Ökad utbildning av allmänläkare (mom. 16)

Jörgen Ullenhag (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar "Antalet allmänläkare" och på s. 10 slutar "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet ser positivt på att införa ett husläkarsystem. Det innebär bl. a. rätten att själv välja läkare och att var och en får möjlighet att återkomma till samma läkare vid olika sjukbesök. För att ett sådant system skall vara möjligt krävs ca en allmänläkare per 2 000 invånare. Med hänsyn till det angelägna i en husläkarreform anser utskottet att antalet FV-block inom allmänläkarutbildning bör ökas ytterligare. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2277 yrkande 1 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *ökad utbildning av allmänläkare*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2277 yrkande 1 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Bibehållet huvudmannaskap för sjukgymnastutbildningen i Stockholm och Lund (mom. 17)

Kerstin Göthberg (c), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Pär Granstedt (c), Birger Hagård (m), Jörgen Ullenhag (fp) och Gunnar Hökmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Enligt utskottets" och slutar "1984/85:2529 avslås" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening har sjukgymnastutbildningen i Stockholm och Lund utvecklats väl. Den statliga sjukgymnastutbildningen har genom tillgången till fasta forskningsresurser och forskarsamverkan inom högskolan framgångsrikt utvecklat former för forskningsanknytning av grundutbild-

ningen. Ett exempel på detta är det växande antalet sjukgymnaster som antagits till forskarutbildning. Det finns 15 sjukgymnaster registrerade som doktorander i Stockholm och Lund. Ett stort antal forskningsprojekt för sjukgymnaster pågår.

De forskarförberedande fördjupningskurserna som riksdagen har beslutat om har statsmakterna valt att förlägga till Karolinska institutet i Stockholm och till universitetet i Lund, dvs. i anslutning till den statliga sjukgymnastutbildningen och till institutionerna för sjukgymnastik.

I årets budgetproposition (s. 305) aviserar föredraganden "att låta utreda de konsekvenser i skilda avseenden som kan följa av ett enhetligt kommunalt huvudmannaskap för sjukgymnastutbildningen med sikte på att ta fram underlag för de förhandlingar som kan bli aktuella och de övriga åtgärder som kan behöva vidtas." Det finns en allvarlig risk för att institutionerna för sjukgymnastik och den kompetens som på kort tid byggts upp inom dessa statliga institutioner försvinner om huvudmannaskapet ändras.

Mot bakgrund av de förhållanden som utskottet här har redovisat kan utskottet inte finna att det finns anledning att ändra riksdagens beslut år 1982 om huvudmannaskapet för sjukgymnastutbildningen. Riksdagsbeslutet bör ligga fast. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2529 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *ett bibehållet statligt huvudmannaskap för sjukgymnastutbildningen i Stockholm och Lund*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2529 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

12. Utredning rörande förutsättningarna för ett statligt huvudmannaskap för de medellånga vårdutbildningarna (mom. 18)

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Jörgen Ullenhag (fp) och Gunnar Hökmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Utskottet vill" och slutar "motion 1984/85:1881 avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del anföra följande. När riksdagen år 1982 beslöt bibehålla kommunalt huvudmannaskap för de medellånga vårdutbildningarna skedde det bl. a. på grund av att det av statsfinansiella skäl skulle vara omöjligt att genomföra en ändring. Någon ekonomisk beräkning redovisades dock inte.

Följande skäl för ett enhetligt statligt huvudmannaskap kan föras fram, nämligen ett effektivt resursutnyttjande, en starkare anknytning till forskning, en enhetlig utbildningskvalitet samt en bättre överblick och samordning. Även enligt utbildningsministerns uppfattning (prop. s. 297) är det angeläget att skapa förutsättningar för en samverkan mellan läkarutbildning-

en och de kommunala vårdutbildningarna. Utskottet anser att den bästa samverkan mellan dessa utbildningar skapas om de får en enhetlig statlig huvudman. Frågan bör därför utredas. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:1881 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *en utredning rörande förutsättningarna för ett statligt huvudmannaskap för de medellånga vårdutbildningarna*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1881 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Anslag för budgetåret 1985/86 (mom. 19)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Maj Kempe (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Utskottet har" och slutar "371 846 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1947 yrkande 9 och med avslag på proposition 1984/85:100 räknar upp anslaget med 1 800 000 kr. jämfört med regeringens förslag och till Utbildning för vårdyrken anvisar ett reservationsanslag av 373 646 000 kr. för budgetåret 1985/86.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1947 yrkande 9 och med avslag på proposition 1984/85:100 till *Utbildning för vårdyrken* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 373 646 000 kr.